

No: 305 – Mahreç İşareti

KAHRAMANMARAŞ OYMA ÇEYİZ SANDIĞI

TESCİL ETTİREN

KAHRAMANMARAŞ BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANLIĞI

Bu coğrafi işaret, 6769 sayılı Sınai Mülkiyet Kanunu kapsamında 19.09.2016 tarihinden itibaren korunmak üzere 26.12.2017 tarihinde tescil edilmiştir.

Tescil No	: 305
Tescil Tarihi	: 26.12.2017
Başvuru No	: C2016/085
Başvuru Tarihi	: 19.09.2016
Coğrafi İşaretin Adı	: Kahramanmaraş Oyma Çeyiz Sandığı
Ürünün Adı	: Sandık
Coğrafi İşaretin Türü	: Mahreç işareti
Tescil Ettiren	: Kahramanmaraş Büyükşehir Belediye Başkanlığı
Tescil Ettirenin Adresi	: İsmetpaşa Mah. Azerbaycan Bulvarı No:25 Kahramanmaraş
Coğrafi Sınır	: Kahramanmaraş İli
Kullanım Biçimi	: Markalama

Ürünün Tanımı ve Ayırt Edici Özellikleri:

Aile, Türklerde tarih boyunca önemli bir yere sahiptir. Göçebe ve yerleşik düzendeki yaşamlarında gelin alma-verme gelenekleri tarih boyunca önemli bir yer tutmuştur. Gelinin baba evinden getirdiği çeyiz göçebe kültüründe bohça ile taşınmıştır. Türklerin yerleşik hayata geçilmesiyle birlikte bohçalar sandık ile taşınmış ve evlerimizin önemli bir görsel eşyası haline gelmiştir.

Kahramanmaraş ilinde üretilen oyma çeyiz sandıkları oyma el işlemesi ve malzemesi ile diğer yörelerden farklılaşmaktadır. Kahramanmaraş Oyma Çeyiz Sandığı ceviz ağacından yapılır. Ceviz ağacının nemli (yaş) olmaması için ilk önce kurutulur. Kahramanmaraş Çeyiz Sandığı 4, 6 ve 8 köşeli ve genellikle 100-52-63 (uzunluk-genişlik-yükseklik) santimetre ebatlarda üretilir.

Kahramanmaraş'ta 1980'li yıllara kadar sandığın kenarlarını birleştirmede kırlangıçkuyruğu tekniği kullanılmıştır. Daha sonra makine ile birleştirme yapılmaya başlanmıştır. Kahramanmaraş Oyma Çeyiz Sandığı üretiminde mercimek tutkalı denilen reçine ve kemik tozu karışımından yapılan tutkal kullanılır. Kahramanmaraş Oyma Çeyiz Sandığı oyma motifleri ve şekilleri tarihsel olarak aşağıdaki gibidir ve oyma motifleri çeşitlilik gösterir.

Şekil 1: Düzayaklar, 4 köşeli ve sadece kapak veya önyüz orta motif oymalı

Şekil 2: Ceylan ayaklar, 4-6-8 köşeli her yüzün ortası motif oymalı

Şekil 3: Giydirme ayaklar, 4-6-8 köşeli her yeri motif oymalı ve orta sehpa kullanımlı

Üretim Metodu:

Kahramanmaraş Oyma Çeyiz Sandığı ceviz ağacından yapılır. Ceviz ağacı istenilen ebatlarda kesilerek kurutulur. Böylece ağacın eğilmesi önlenmiş olunur. Yapılacak modele göre ağaç kesilir. Oyma işçiliği tamamen el işçiliğine dayanır. Günümüzde desenler makine ile çizilir ve özel el oyma aletleri ile üretimi yapılır. Kahramanmaraş Oyma Çeyiz Sandığı'nda boya ve farklı renkler, süslemeler (taşlar), resimler kullanılmaz. Kahramanmaraş Oyma Çeyiz Sandığı istenilen özelliklerde (Şekil 1, 2, 3'te belirtilen şekilde) üretilir ve sandığın kurtlanmaması için ağaç koruyucu ve verniklenmesi yapılır. Böylece ağacın rengi doğal bir kahverengi olur.

Eskiden tırnak, oluk, kalem olarak adlandırılan kendine özgü el yapımı aletler kullanılır. Günümüzde ahşap oyma el işçiliğinde kullanılan aletler ebatlarına göre çoğaltılmıştır. Aşağıdaki resimde soldan sağa doğru adları sıralanmıştır:

1. Açık Oluk
2. Süs Tırnağı
3. Tırnak
4. İnce Düz Kalem
5. 18'lik Düz Kalem
6. 16'lık Dar Oluk
7. 30'luk Açık Oluk
8. 30'luk Dar Oluk
9. 6'lık Dar Oluk
10. 8'lik İnce Kalem
11. 10'luk Dar Oluk
12. 18'lik Açık Oluk
13. 16'lık Çatal Oluk
14. 16'lık Kısa Dar Oluk

Coğrafi Sınır İçerisinde Gerçekleşmesi Gereken Üretim, İşleme ve Diğer İşlemler:

Kahramanmaraş Oyma Çeyiz Sandığı yüzyıllardır Maraşlı ustaların ustalığı ile yapılagelen ahşap oyma el işçiliğine dolayısıyla ustalık-çıraklık sistemine dayanır.

Denetleme:

Ürünün ayırt edici özellikleri ile üretim metodunda açıklanan özelliklere, Şekil 1, 2, 3' te belirtilen şekillere uygun olarak üretimin yapılıp yapılmadığı konularına ve ürünün üretiminde mercimek tutkalı denilen reçine ve kemik tozu karışımından yapılan tutkalın kullanılıp kullanılmadığı, ceviz ağacının kullanılıp kullanılmadığına ilişkin denetimler yapılacaktır. Denetleme komisyonu Kahramanmaraş Büyükşehir Belediyesi Zabıta Dairesi Başkanlığından 1 üye, Kahramanmaraş Esnaf ve Sanatkarlar Odaları Birliğinden 1 üye, Kahramanmaraş Suzan ve Abdülhakim Bilgili Halk Eğitim Merkezinden 1 üye olmak üzere toplam 3 kişiden oluşacaktır.

Denetim komisyonu, kamu kuruluşlarından veya özel kuruluşlardan veya bunlarda görevli uzman gerçek veya tüzel kişilerden denetimin gerçekleştirilmesi sırasında faydalanabilir veya hizmet satın alabilir. Denetim komisyonu hakların korunmasında hukuki süreçleri yürütür.